

”Som man kan du ändå aldrig förstå vad jag sysslar med”

Hedwig Ekerwalds diskussion av mottagandet av Karin Widerbergs bok (KvT 1996:3-4) förtjänar ett par kommentarer. Den fråga jag tog upp i denna debatt var följande: Om Widerberg har rätt i att män och kvinnor genom sina åtskilda separeringsmönster från modern i spädbarnsåldern utvecklar olika syn på vad som är sanning, objektivitet och kunskap, hur är då ett gemensamt kunskapssökande möjligt? För att citera vad som faktiskt står i boken, så säger Widerberg att:

vi blir individer genom separation från modern. Och där denna separation blir mer dramatisk för pojkar som ju inte skall bli lika modern och sålunda måste bryta banden mer drastiskt med henne. Separation kommer sålunda att prägla den manliga subjektiviteten. Att de utvecklar en syn på kunskapsproduktion och objektivitet i enlighet härmed blir därmed helt naturligt (s 173).

Om sitt eget kön skriver KW att

då vi utvecklas till individer strävar vi lika mycket efter samhörighet. ... Detta framgår tydligt om vi ser på flickors psykologiska utveckling. De skall bli lika modern och behöver sålunda inte bryta banden till henne i lika hög utsträckning som pojkar tvingas till (s 173)

Om Widerberg har rätt om dessa psykologiska teorier (och detta har jag inte kompetens att ifrå-

gasätta) då är ju rent faktiskt ett gemensamt kunskapssökande omöjligt och följaktligen måste man då separera organiseringen av detta kunskapssökande. Det vill säga att vi går tillbaka till den medeltida ordningen med ”separata kloster” – en ordning som jag självklart beklagar.

Ekerwald hävdar, med citat från Widerberg, att detta är ”fantasifoster” skapade av min skräck för det ”feministiska trollet”. Samt att min reaktion berodde på en ”uppdämd vrede” mot feminismen och ingick i organiseringen av en ”backlash” från manliga akademiker. Allt detta är fullständigt fel.

Låt oss ta en sak i taget. Föreställningen om att den feministiska kunskapssynen i Widerbergs tappning leder till segregeringen är inget fantasifoster. Jag har dels mött ett par feministiskt orienterade doktorander i mitt ämne som med hänvisning just till Widerbergs bok avfärdat mina synpunkter på vad de skrivit med att ”som man kan du ändå aldrig förstå vad jag sysslar med”. Som doktorand har man nu all rätt i världen att bortse från kommentarer (och jag vill, just därför att de rör sig om doktorander, inte vara mer detaljerad än så här). Men trist är det, det måste erkännas. Jag kan dessutom rapportera följande: I höstas (november) annonserade Fora för kvinnoforskning vid Göteborgs Universitet ett seminarium på temat nedskärningar i välfärdspolitiken och den ökade kvinnorepresentationen i politiken. Jag har dels skrivit om relationen mellan välfärdspolitik och kvinnors välfärd i min senaste bok och dessutom har jag ett projekt på gång om detta, samt har jag tagit upp frågan i en intervju i tidningen *Expressen* månaden innan. Till mina meriter kan väl kanske också räknas två DN debattartiklar i frågan skrivna tillsammans med Maria-Pia Boethius där vi angrep Bo Söderstens antikvinnliga teser i denna fråga. Alltnog, jag tänkte

gå och lyssna och nämnde det för en i styrelsen för sagda fora och hon sa att det självklart inte var något problem. Två dagar senare fick jag emellertid besked att styrelsen diskuterat saken och att jag inte var välkommen. Det riktade sig nu inte mot mig personligen sas det, utan man ville till detta seminarium inte ha några manliga deltagare alls. Så, klostermentaliteten är redan här, den är ingalunda något ”fantasifoster”. Jag är dessutom inte helt ensam om denna ståndpunkt. I en artikel i denna tidskrift (1994:4) pekade professorn i ekonomisk-historia, tillika en av landets främsta kvinnorforskare Ulla Wikander, på farorna med den ensidiga betoningen av könsskillnaderna som under den borgerliga regeringen böjades utvecklas för grundskolan. Jag instämmer helt med hennes slutsats att ”det vore att ta ett stort steg bakåt när det gäller jämlikheten mellan kvinnor och män, om vi skulle planera om skolan så att kön blev en organiserande princip oavsett individuella läggningar och prestationer”. Men det är tydligen i dessa sammanhang stor skillnad på om det är män eller kvinnor som hävdar detta.

Uppdämd vrede?

Berodde min reaktion på någon uppdämd vrede? Absolut inte. Som jag skrev i debattartikeln i DN tillhör jag de fåtal manliga statsvetare som har en riktig prydlig meritlista i denna fråga, både vad gäller handledning, rekrytering och förmågan att få projektmedel till kvinnliga doktorander som vill forska om genus, politik och kön. Dessutom tog jag ensam offentlig polemik i ett inflammera tillsättningsärendet vid min f d institution i Uppsala då jag ansåg att en kvinnlig sökande blivit förbigången. Priset för det var rätt högt i form av förstörda relationer med en nära och mycket uppskattad (manlig) kollega.

Och agerandet renderade mig vänliga uppmuntringar (dock till min förvåning inget konkret stöd alls) från den jämställdhetsansvarige på Uppsala universitet. Så, jag har alls ingen vrede, jag känner bara bedrövelse i att könsessentialismen hindrar en vettig dialog. Det finns, när jag nu läser dem igen, överhuvudtaget inget upprört i mina artiklar om Widerbergs bok, faktiskt inte en endaste formulering. Uppenbart förblindad av sina egna könsfördomar läser Ekerwald in saker som inte finns. Däremot har hon rätt i att jag blev upprörd då Ebba Witt-Brattström i debatten anklagade mig för att vilja utöva makt över hennes möjligheter till vidare forskning.

Smutskastning och segregering

Anklagelsen var absurd, hon arbetar vid ett annat universitet, i ett annat ämne och vid en annan fakultet än jag. Även om jag så ville har jag, som hon väl vet, inga som helst möjligheter att påverka hennes forskning. Precis som jag skulle bli upprörd när någon beskyller mig för rasism, så tycker jag illa om att utan minsta belägg bli beskylld för sexism. Det må vara mig förunnat att reagera surt på sådant. Eller finns det ingen alls måtta på vilka beskyllningar som man måste tåla – är detta sätt, att i varje läge kasta skit på de som har en annan ståndpunkt bara ett sätt att slippa seriös diskussion? I sakfrågan stöder Witt-Brattströms agerande min tes om att man inte vill ha en gemensam diskussion, för vem vill diskutera på dessa villkor? Eller för att citera min senaste favoritbok, Barbara Misztals "Trust in modern societies: "But above all, trust, by keeping our mind open to all evidence, secures communication and dialogue". Men istället för samarbete vill man segregering. För att göra en inte alls så långsökt koppling, det ser ut att gå från Martin Luther Kings

idéer om lika rättigheter, integration och kamp mot rasfördomar till Lois Farrakahns strategi om segregering, omvänd rasism och särlösningar.

Ingår mitt agerande i en manlig konspiration mot kvinnoforskningen, en systematisk organiserad *backlash*. Absolut inte, jag har som ovan nämnt tillhört och tillhör dem som gett ett aktivt stöd till detta. Inte av opportunistiska skäl vill jag tillägga, utan för att jag tycker att frågan är så vetenskapligt intressant (dvs varför könsmaktsordningen tycks så beständig trots alla reformer och formell likställdhet). Men denna forskning kan väl rimligen inte, lika lite som all annan forskning, gå fri från epistemologisk och ontologisk kritik. Skall vi bara ställa oss upp och applådera allt som görs för att det står under rubriker som "kvinnoforskning" eller "feminism"? Var allt som stod under rubriker som "marxism" eller "forskning i arbetarklassens tjänst" när det begav sig alldeles invändningsfritt? Att inte komma med kritik vore, som jag ser det, den riktiga förolämpningen eftersom det innebär att man inte tog denna forskning på samma allvar som annan forskning. Låt mig istället citera vad den feministisk orienterade filosofen Jean Hampton i sin (tyvärr sista) bok skrivit:

When you argue with an opponent as opposed to, say, fighting with him, you seek to win him over to your side not by coercing him but by asking him to choose to accept your position in view of its rational superiority. Thus you are respecting his autonomy and rejecting the idea that his views make him inferior to you and thus subject to coercion by you or by those who hold your views. To be committed to persuading by rational argument is therefore to be committed to respecting the individual, not necessarily as a virtuous person or as a smart person or as a person satisfying some normative ideal, but as a human being (*Political Philosophy* 1997 s. 182)

Könsbestämd rationalitet

Men om vad som är rationalitet, enligt vad Widerberg framhåller, är könsbestämt, så är ju en sådan på ömsesidig respekt byggd kunskapsprocess meningslös. Alla Widerbergs exempel som hon tar fram genom den sk minnesmetoden stöder denna tes – det finns inte en endaste redovisning av att hon skulle haft något intellektuellt utbyte med någon manlig kollega, det är bara en könsegraderad miljö som detta har fungerat för henne (åtminstone om man skall gå på vad som finns redovisat i hennes bok).

Låt mig till sist tillägga att jag, till skillnad från vad Ekerwald fått för sig, inte kritiserat Widerbergs bok överhuvudtaget i den meningen att jag sagt att den är bra eller dålig eller har brister eller förtjänster. Mitt syfte med diskussionen var mera praktiskt. Om det är så att kvinnors upplevelser av icke-segregerade miljöer är så fyllda av skräck, rädsla och ångest som Widerbergs minnesmetod ger vid handen, hur skall vi då praktiskt organisera forskningen? Bör inte, om hennes metod ger sanningen om kunskapsprocessen, kvinnor avrådas från att söka sig till icke-segregerade vetenskapliga miljöer?

Hur gör vi?

För det andra, om det genom den skilda separeringsprocess i spädbarnsstadiet som Widerberg presenterar är så att vad som är sanning och objektivitet för en man är något helt annat än för en kvinna, vad skall vi då samtala om på våra seminarier? Varken jag eller någon annan kan ju ändra på hur denna separeringsprocess har gått till. På dessa två frågor har jag ännu inte fått något svar – inte heller har någon enda av de kvinnostyrda forum som finns varit intresserade av att diskutera dem. Är det helt enkelt så att man stegrar sig inför att ta ansvar för vilka slutsatser som den nya könsmysticismen leder fram till?

Bo Rothstein